

İlgili Kanun / Madde
5510.S.SGK/28
6100 S. HMK/106-109

T.C
YARGITAY
10. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2010/9799
Karar No. 2012/3613
Tarihi: 01.03.2012

- YAŞLILIK AYLIĞININ GEÇ BAĞLANMASINDAN DOĞAN FAİZ TALEBİ
- ALACAĞIN OBJEKTİF OLARAK TESPİT EDİLEBİLİR NİTELİKTE OLMASI
- KISMİ DAVA VEYA BELİRSİZ ALACAK VE TESPİT DAVASI AÇILAMAYACAĞI

ÖZETİ: Kanun'un "Kısmi dava" başlıklı 109'uncu maddesindeki,

(1) Talep konusunun niteliği itibarıyla bölünebilir olduğu durumlarda, sadece bir kısmı da dava yoluyla ileri sürülebilir.

(2) Talep konusunun miktarı, taraflar arasında tartışmasız veya açıkça belirli ise kısmi dava açılmaz.

(3) Dava açılırken, talep konusunun kalan kısmından açıkça feragat edilmiş olması hâli dışında, kısmi dava açılması, talep konusunun geri kalan kısmından feragat edildiği anlamına gelmez." hükümleri nazara alınarak baştan tespit edilmesi yine objektif olarak tespiti mümkün hallerde bu yola başvurulamayacak, yani belirsiz alacak ya da tespit davası açılmayacaktır. Zira alacağın miktarının açıkça belirli olduğu, taraflarca kolayca belirlenebilir olduğu durumda ne kısmi dava ne de belirsiz alacak veya tespit davası açılmasında hukuki yarar bulunduğundan bahsedilemez.

Somut olayda; davaya konu geç ödenen yaşlılık aylığı miktarının, aylıkların ödenmesi gereken tarihlerin, fiili ödemenin yapıldığı tarihin, yani faiz başlangıç ve bitiş tarihlerinin ve nihayet yasal faiz oranlarının bilindiği tartışmasızdır. Yasal faiz oranlarının uygulanmasından ibaret faiz alacağı tam ve kesin olarak tespit edilebilir olduğundan ne tespit, ne belirsiz alacak ve tespit ne de kısmi dava açılması şartları bulunmadığı anlaşıldığından, 6100 sayılı Kanun sistematığı açısından da hukuki yarar yokluğu nedeniyle davanın reddine karar verilmesi gerekmektedir.

DAVA: Dava, geç ödenen yaşlılık aylıklarının ödenmesi gereken tarihlerden itibaren işleyen faizleri ile ödenmesi gerektiğinin tespiti istemine ilişkindir.

Mahkemece, ilamında belirttiği şekilde davanın kabulüne karar verilmiştir.

Hükmün, davalı Kurum vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hâkimi Alparslan Koçak tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

506 sayılı Kanun kapsamında (5510 sayılı Kanun’un 4’üncü maddesinin 1’inci fıkrasının ‘a’ bendi) sigortalı olan davacının, 25.05.2006 tarihli tahsis talebinin reddi üzerine açtığı dava sonunda, İzmir 7. İş Mahkemesi’nin 21.01.2008 tarih ve 1509/16 sayılı ilamı ile sigorta başlangıç tarihinin 01.04.1980 olduğunun tespitine karar verildiği ve Dairemizce onanarak kesinleştiği, anılan ilam nazara alınarak davalı Kurum tarafından davacıya 01.06.2006 tarihi itibarıyla yaşlılık aylığı bağlandığı, 24.09.2009 tarihine kadar ki yaşlılık aylıkları asıllarının 25.09.2009 tarihinde ihtirazı kayıt ileri süren davacıya ödendiği anlaşılmaktadır. Davacı müddeabih belirtilmeksizin açtığı işbu dava ile; geç ödenen “...yaşlılık aylıklarına hak kazandığı tarihlerden ödeme tarihine kadar yasal faiz uygulanmasına” karar verilmesini istemiştir. Mahkemece, “...davacının 01.06.2006 – 24.09.2009 dönemi için tahakkuk edip, 25.09.2009 tarihinde ödenmiş olan aylıklarına, her bir aylık için hak ediş tarihinden itibaren yasal faiz ödenmesi gerektiğinin tespitine” karar verilmiştir.

Kural olarak tespit davaları bir hak ya da hukuki ilişkinin mevcudiyeti ve içeriğinin belirlenmesi, eda davaları ise; “...davalının bir şeyi yapmaya, bir şeyi vermeye veya bir şeyi yapmamaya mahkûm edilmesinin istendiği...” dava türü olarak tanımlanmakta olup, eda davaları davaya konu hakkın varlığına ilişkin bir tespiti ve buna bağlı edimin ifası hükümlerini içerir. Bu nedenle tespit davasının eda davasının öncüsü olduğu kabul edilir ve kural olarak tespit davası açılabilmesi için hukuki yarar bulunmalıdır. Zira karar tarihinde yürürlükte bulunan 1086 sayılı

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu uyarınca; Kanundaki ayırık haller dışında ancak henüz şartları tamam olmadığı için açılmayan eda davası için ilerde hukuki ilişkisinin belli edilmesi bakımından kesin delil olarak kullanılmak üzere ve bu hukuki çıkarla tespit davası açılabilir.

Davacının açacağı faiz alacağı davasına temel olmak üzere bu davayı açtığı dilekçe muhteviyatından anlaşılmaktadır. Davacı eda davası açmış olsa idi; eda davası(alacak) sonucunda verilecek hükmün tespite ilişkin bölümü ile bu dava sonunda verilecek tespit hükmünün aynı olacağı, kesin hüküm etkisi bakımından da hiçbir fark bulunmayacağı muhakkaktır. Yani tespit davası ile istenen hukuki korunma, eda davası ile tamamen elde edilebilecektir. Öyle ise bu davanın açılmasında hukuki yarar yoktur.

Öte yandan; 01.10.2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "Tespit Davası" başlıklı 106'ncı maddesiyle;

"(1) Tespit davası yoluyla, mahkemeden, bir hakkın veya hukuki ilişkinin varlığının ya da yokluğunun yahut bir belgenin sahte olup olmadığının belirlenmesi talep edilir.

(2) Tespit davası açanın, kanunlarda belirtilen istisnai durumlar dışında, bu davayı açmakta hukuken korunmaya değer güncel bir yararı bulunmalıdır.

(3) Maddi vakalar, tek başlarına tespit davasının konusunu oluşturamaz." hükmü getirilmiştir. Söz konusu hüküm uyarınca tespit davası açmak isteyen davacı yönünden eda davasından farklı olarak korunmaya değer hukuki yarar bulunduğu ispatı şartı korunmuştur. Belirtilmelidir ki; hukuki ilişkinin henüz şartlarının tam olarak oluşmaması nedeniyle eda davasının açılmaması ya da davalının varlığını iddia ettiği hukuki ilişki nedeniyle tehdit ve tehlike altında olması gibi durumlarda açılacak tespit davası ile hukuki korunma sağlanabiliyorsa hukuki yararın varlığı kabul edilebilir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "Belirsiz alacak ve tespit davası başlıklı" 107'inci maddesinde;

(1) Davanın açıldığı tarihte alacağın miktarını yahut değerini tam ve kesin olarak belirleyebilmesinin kendisinden beklenemeyeceği veya bunun imkânsız olduğu hâllerde, alacaklı, hukuki ilişkiyi ve asgari bir miktar ya da değeri belirtmek suretiyle belirsiz alacak davası açabilir.

(2) Karşı tarafın verdiği bilgi veya tahkikat sonucu alacağın miktarı veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesinin mümkün olduğu anda davacı, iddianın genişletilmesi yasağına tabi olmaksızın davanın başında belirtmiş olduğu talebini artırabilir.

(3) Ayrıca, kısmi eda davasının açılabilirdiği hâllerde, tespit davası da açılabilir ve bu durumda hukuki yararın var olduğu kabul edilir." hükmü öngörülmüştür. Belirsiz alacak davası nitelik itibariyle bir tespit davasından çok eda davasına yakındır. Zira talep bir alacağın ödenmesine ilişkindir. Ancak imkânsızlık

nedeniyle veya objektif kriterlere göre alacak miktarı dava tarihi itibarıyla tam ve kesin olarak belirlenemediğinden, dava dilekçesinde hukuki ilişki veya tespit edilebildiği ölçüde alacağın asgari miktarı gösterilerek, bu husus mahkemeden istenmektedir. Belirsiz tespit davasında da benzer şekilde dava konusu objektif kriterlere göre tam olarak belirlenememekte, bu husus yine mahkemeden istenmektedir. Yargılamanın devamı sırasında alacak miktarı ya da değeri belirlendiğinde de davacı, iddianın genişletilmesi yasağından etkilenmeksizin talebini artırabilecektir. Ne var ki; anılan Kanun'un "Kısmi dava" başlıklı 109'uncu maddesindeki,

(1) Talep konusunun niteliği itibarıyla bölünebilir olduğu durumlarda, sadece bir kısmı da dava yoluyla ileri sürülebilir.

(2) Talep konusunun miktarı, taraflar arasında tartışmasız veya açıkça belirli ise kısmi dava açılmaz.

(3) Dava açılırken, talep konusunun kalan kısmından açıkça feragat edilmiş olması hâli dışında, kısmi dava açılması, talep konusunun geri kalan kısmından feragat edildiği anlamına gelmez." hükümleri nazara alınarak baştan tespit edilmesi yine objektif olarak tespiti mümkün hallerde bu yola başvurulamayacak, yani belirsiz alacak ya da tespit davası açılmayacaktır. Zira alacağın miktarının açıkça belirli olduğu, taraflarca kolayca belirlenebilir olduğu durumda ne kısmi dava ne de belirsiz alacak veya tespit davası açılmasında hukuki yarar bulunduğundan bahsedilemez.

Somut olayda; davaya konu geç ödenen aylıklık aylığı miktarının, aylıkların ödenmesi gereken tarihlerin, fiili ödemenin yapıldığı tarihin, yani faiz başlangıç ve bitiş tarihlerinin ve nihayet yasal faiz oranlarının bilindiği tartışmasızdır. Yasal faiz oranlarının uygulanmasından ibaret faiz alacağı tam ve kesin olarak tespit edilebilir olduğundan ne tespit, ne belirsiz alacak ve tespit ne de kısmi dava açılması şartları bulunmadığı anlaşıldığından, 6100 sayılı Kanun sistematığı açısından da hukuki yarar yokluğu nedeniyle davanın reddine karar verilmesi gerekmektedir.

Kabule göre; Mahkemece sadece davacının faiz alacağı bulunduğuna hükmedilmiş olup, alacak miktarına ilişkin bir belirleme yapılmadığından, hükmün infaz kabiliyeti bulunmamaktadır. Bu durumda yeniden yargılama gideri ve vekâlet ücreti takdirine neden olacak şekilde taraflarca yeni bir alacak davası açılması gerekeceğinden, yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.

O halde, davalı Kurum vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ: Temyiz edilen hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle **BOZULMASINA**, 01.03.2012 gününde oybirliğiyle karar verildi.